

Prevence a omezování absence státní příslušnosti

Úmluva o omezení případů bezdomovectví z roku 1961

60
YEARS

OSOBNÍ APEL VYSOKÉHO KOMISAŘE OSN PRO UPRCHLÍKY

Miliony lidí po celém světě postrádají státní příslušnost. Jde o závažný problém. Úmluva o omezení případů bezdomovectví je důležitým nástrojem pro řešení této otázky. Mnoho států již přijalo zákony, které jsou v souladu s ustanoveními této Úmluvy, přičemž náklady na jejich zavádění jsou minimální. K úmluvě samotné však doposud přistoupilo jen málo zemí. To je třeba změnit. Zaručuji, že můj Úřad poskytne zemím, které se rozhodnou k dohodě přistoupit, plnou podporu.

António Guterres

PODPORA PRÁVA NA STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOST

Státní příslušnost je právní vztah mezi osobou a státem. Poskytuje lidem pocit identity, ale také – což je mnohem důležitější – umožňuje jim požívat široké škály práv. Absence občanství, resp. státní příslušnosti, může v životech lidí napáchat velké a často zásadní škody.¹

Článek 15 Všeobecné deklarace lidských práv stanoví, že „každý má právo na státní příslušnost“. Prostřednictvím těchto slov mezinárodní společenství uznává, že každý jednotlivec, kdekoli na světě, by měl mít právní pouto s konkrétním státem tvořené občanstvím. Jinými slovy: mezinárodní právo jasně říká, že by se mělo bránit existenci bezdomovectví.

Navzdory tomuto mezinárodnímu závazku se stále objevují nové případy absence státní příslušnosti. I ve 21. století představuje řešení této otázky postavení významný problém. Odhaduje se, že na celém světě v současné době žije 12 milionů osob bez státní příslušnosti.

Za udělování občanství jsou odpovědné státy a každý stát si stanovuje kritéria pro udělování a odebrání občanství ve svém národním právu. Jednání v otázce zajištění občanství všem osobám je tedy na státech, a to jednotlivě nebo ve spolupráci s dalšími státy. Přestože Všeobecná deklarace lidských práv potvrzuje, že každý má právo na státní příslušnost, nestanovuje se v ní, na jaké občanství má konkrétní osoba nárok. Tato absence jasných pravidel může vést ke vzniku bezdomovectví. Státy proto vytvořily řadu dalších norem, které byly v roce 1961 přijaty ve formě Úmluvy o omezení případů bezdomovectví z roku 1961 (dále jen „Úmluva z roku 1961“), čímž uznaly potřebu další mezinárodní spolupráce a dohody k prevenci a omezení vzniku bezdomovectví.

Stále více států se k Úmluvě z roku 1961 obrací jako k vodítku napomáhajícímu jim splnit jejich mezinárodní povinnosti v oblasti zabraňování vzniku bezdomovectví. Sama Úmluva z roku 1961 měla k 1. lednu 2010 pouze 37 smluvních stran, vliv jejích ustanovení však sahá mnohem dále, protože mnohé státy převzaly jednotlivé prvky Úmluvy do svých vnitrostátních úprav.

¹ V souladu s českou vnitrostátní právní úpravou, zejména se zákonem č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky, i Úmluvou o omezení případů bezdomovectví z roku 1961 se pojmem „bezdomovec“ v této brožůře rozumí osoba bez státní příslušnosti, pojmem „bezdomovectví“ pak absence státní příslušnosti.

PROČ JE OBČANSTVÍ DŮLEŽITÉ?

Občanství lidem poskytuje pocit identity a je klíčem k plnohodnotné účasti na fungování společnosti. Bez občanství jsou lidé obecně vyloučeni z politického procesu, protože nemají volební právo. Kromě toho mají „občané“ dle mezinárodního práva nárok na neomezený vstup a pobyt v zemi. Osoby bez státní příslušnosti mohou tedy skončit bez trvalého pobytu, jiné, což je ještě horší, mohou být dlouhodobě zadržovány. Postavení bez státní příslušnosti působí rovněž potíže v mnoha dalších oblastech, počínaje cestováním až po přístup ke vzdělání a lékařské péči. Bezdomovectví brání lidem ve využívání jejich potenciálu a může mít závažný dopad na sociální soudržnost a stabilitu; může rovněž vést k napětí ve společnosti a k vysídlování. Prevence a omezování postavení bez státní příslušnosti jsou účinnou cestou k řešení kořenů těchto problémů.

PROČ JE ÚMLUVA Z ROKU 1961 STÁLE VÝZNAMNÁ?

Přestože je již dlouho jasné, že je žádoucí, aby byl výskyt bezdomovectví omezen, i že tohoto cíle lze dosáhnout pouze cestou mezinárodní spolupráce, mnohé státy doposud nepřijaly opatření zajišťující, aby každý jednotlivec užíval práva na státní občanství. Vzhledem k různým přístupům jednotlivých států v otázce nabývání a pozbývání státního občanství stále dochází k tomu, že mnozí jednotlivci „propadávají sítem“ a stávají se z nich osoby bez státní příslušnosti. Pro zamezení vzniku těchto mezer v sítu je nezbytné přijetí společných pravidel. Úmluva z roku 1961 je jediným univerzálním nástrojem, který poskytuje jasné, podrobné a konkrétní záruky pro zajištění spravedlivé a přiměřené reakce na hrozbu ztráty státní příslušnosti. Přistoupení k Úmluvě z roku 1961 vybavuje státy nástrojem k zamezení vzniku a k řešení sporů týkajících se občanství i k mobilizaci mezinárodní podpory pro přiměřené řešení prevence a omezování případů postavení bez státní příslušnosti. Vyšší počet signatářských států rovněž napomůže zlepšování mezinárodních vztahů a stability prostřednictvím konsolidace systému společných pravidel.

Mapa nakreslená na stěně domu v Pobřeží slonoviny poskytuje představu o populačním pohybu mezi sousedními zeměmi a Pobřežím slonoviny před a po získání nezávislosti. Konflikty mezi zákony upravujícími otázky občanství v jednotlivých státech mohou vést ke vzniku bezdomovectví. Dochází k tomu nejčastěji v situacích, kdy lidé žijí mimo zemi, jejíž občanství mají, nebo se jim v zahraničí narodí děti. Tyto problémy lze řešit prostřednictvím zavádění záruk do zákonů o státním občanství obdobných těm, které definuje Úmluva z roku 1961. Zásadní je rovněž registrace novorozenců a vydávání dokladů, protože se jimi dokládá vztah jednotlivých osob k jednomu či více státům.

JAK ÚMLUVA Z ROKU 1961 POMÁHÁ ZABRAŇOVAT VZNIKU BEZDOMOVECTVÍ

KDY PLATÍ USTANOVENÍ ÚMLUVY Z ROKU 1961?

Úmluva z roku 1961 stanovuje pravidla udělování či nezbavování státního občanství pouze pro situace, kdy by dotčená osoba zcela pozbyla jakéhokoli státního občanství. Jinými slovy, ustanovení Úmluvy z roku 1961 poskytují pečlivě zpracované záruky proti vzniku bezdomovectví, jež by měly být zavedeny

do zákonů o občanství jednotlivých států, přičemž tyto záruky nespécifikují žádné další parametry těchto národních zákonů. Vyjma tyto jednoduché záruky mají státy při tvorbě svých zákonů o občanství naprostou volnost. Tato pravidla však musejí být v souladu s ostatními mezinárodními normami týkajícími se občanství.

JAK MŮŽE ÚMLUVA Z ROKU 1961 POMOCI PŘI OMEZOVÁNÍ BEZDOMOVECTVÍ?

Prospědnictvím aplikace záruk zpracovaných v Úmluvě z roku 1961 mohou státy zamezit vzniku nových případů postavení bez státní příslušnosti v situacích, kdy by jakákoli osoba mohla zůstat bez státního občanství. Ustanovení Úmluvy z roku 1961 se nicméně stejnou měrou vztahují i na úkol *omezování* výskytu absence státní příslušnosti. Činí tak dvěma způsoby. Zaprvé, prevence vzniku bezdomovectví vede k postupnému snižování jeho výskytu. Zadruhé, tím, že státy své vnitrostátní úpravy uvádějí do souladu se zárukami stanovenými v Úmluvě z roku 1961 a předcházejí vzniku bezdomovectví, mohou výskyt této situace dále omezovat. Státy například mohou nově zavedené záruky uplatnit zpětně a umožnit tak, aby osoby bez státní příslušnosti mohly získat občanství.

CO ÚMLUVA Z ROKU 1961 ŽÁDÁ OD STÁTŮ?

Existují čtyři hlavní oblasti, v nichž Úmluva o omezení případů bezdomovectví z roku 1961 poskytuje podrobné a konkrétní záruky, které mají státy zavést a předcházet tak vzniku a výskytu bezdomovectví a takové situace omezovat. UNHCR může státům nabídnout technickou pomoc při začleňování těchto záruk do jejich národní legislativy a praxe.

► Opatření k zamezení vzniku bezdomovectví u dětí

Články 1 až 4 se zabývají prevencí vzniku bezdomovectví u dětí. Státy by měly udělit občanství dětem, které by jinak zůstaly bez státní příslušnosti a mají přitom k příslušným státům vazbu prostřednictvím místa narození nebo původu. Státy nemají povinnost udělit občanství dětem narozeným na jejich území, pokud získají stejné občanství jako jejich zahraniční rodič. Občanství lze nabýt narozením, právním úkonem, či prostřednictvím žádosti. Úmluva z roku 1961 umožňuje státům stanovit pro udělení občanství jisté podmínky, jako je trvalý pobyt po určitou dobu. Dle článku 2 musí státy udělovat občanství nalezcencům.

► Opatření pro zamezení vzniku absence státní příslušnosti vinou ztráty nebo zřeknutí se občanství

Články 5 až 7 se zabývají tím, jak zamezit vzniku bezdomovectví v průběhu života tím, že vyžadují, aby příslušná osoba nabyla nebo jí bylo potvrzeno nabytí jiného občanství dříve, než pozbude občanství původní. Platí dvě výjimky z tohoto pravidla: Státy mohou odebrat občanství naturalizovaným osobám, které následně dlouhodobě žijí v zahraničí, a občanům narozeným v zahraničí, kteří v příslušném státě trvale nežijí v době dosažení plnoletosti, a to s výhradou splnění dalších podmínek.

➤ Opatření pro zamezení vzniku bezdomovectví v důsledku zbavení občanství

Články 8 a 9 Úmluvy z roku 1961 se zabývají otázkou zbavení občanství. Státy nemohou nikoho zbavit občanství na základě rasové nebo etnické příslušnosti, náboženského vyznání či z politických důvodů. Zbavení občanství mající za následek vznik bezdomovectví je rovněž zakázáno, a to s výjimkou situace, kdy příslušná osoba občanství získala na základě nepravdivých údajů či podvodem. Státy si mohou zachovat právo zbavit osobu jejího občanství, a to i v situacích, kdy by to vedlo ke vzniku bezdomovectví, pokud dotčená osoba spáchala čin, který je v rozporu s povinností věrnosti příslušnému státu, nebo přísahala či formálně slíbila věrnost jinému státu. Při rozhodování o zbavení jednotlivce občanství by měl stát zvážit přiměřenost tohoto opatření a vzít také v úvahu veškeré okolnosti případu. V průběhu celého řízení o zbavení občanství je třeba dodržovat řádné procesní záruky.

➤ Opatření pro zamezení vzniku bezdomovectví v kontextu nástupnictví států

Neexistují-li řádné záruky, může nástupnictví států, jakým je např. postoupení území jedním státem státu jinému či vznik nových států, vést ke vzniku bezdomovectví. Vyloučení takové situace je v těchto případech zásadní pro podporu stability. Článek 10 se věnuje nástupnictví států. Požaduje, aby státy zahrnuly ustanovení zajišťující prevenci vzniku bezdomovectví do všech smluv týkajících se převodu území. Pokud není uzavřena žádná smlouva, pak zainteresované státy musí udělit své občanství všem, kdo by v důsledku převodu území jinak zůstali bez státní příslušnosti.

VYŽADUJE ÚMLUVA Z ROKU 1961 PO STÁTECH PŘIJETÍ DOKTRÍNY IUS SOLI?

Ne. Úmluva z roku 1961 nevyžaduje po státech, aby udělovaly občanství všem dětem narozeným na jejich území (*ius soli*) nebo všem dětem narozeným jejich občanům (*ius sanguinis*). Pro získávání státního občanství při narození uznává oprávněnost kritéria místa narození i původu. Úmluva proto obsahuje záruky, aby použitím jakékoli z doktrín nevznikl stav bez státní příslušnosti. V situaci, kdy by dítě jinak zůstalo bez státního občanství, a přitom má k pří-

slušné zemi vazbu založenou na místě narození či k jejímu občanu, vyžaduje Úmluva z roku 1961 po svých signatářích, aby mu udělili občanství. Toto udělení občanství může být podmíněno různými dalšími podmínkami.

JE ÚMLUVA Z ROKU 1961 JEDINÝM RELEVANTNÍM NÁSTROJEM

K PREVENCI A OMEZOVÁNÍ BEZDOMOVECTVÍ?

Ne. Mnohé další mezinárodní právní nástroje, jako je například Všeobecná deklarace lidských práv, přiznávají právo na občanství a mají vliv na to, jak by státy měly jednat v otázkách prevence a omezení absence státní příslušnosti. Například:

- Úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace zavazuje státy k tomu, aby zaručily právo na státní občanství bez rozdílů rasy, barvy pleti, národního či etnického původu.
- Úmluva o právech dítěte potvrzuje právo každého dítěte na získání státního občanství.
- Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen vyzývá k rovnému postavení žen a mužů z hlediska získávání státního občanství a přenosu občanství na děti.

Navíc Úmluva o právním postavení osob bez státní příslušnosti z roku 1954 obsahuje konkrétní ochranná opatření pro osoby bez státní příslušnosti a apeluje na státy, aby umožnily naturalizaci v situacích, kdy by toto opatření řešilo problém bezdomovectví.

Existují rovněž významné regionální normy napomáhající prevenci a omezování případů osob bez státní příslušnosti, jako je například článek 6 Africké charty o právech a blahu dítěte, článek 20 Americké úmluvy o lidských právech, článek 7 Úmluvy o právech dítěte v Islámu a řada ustanovení v rámci Evropské úmluvy o státním občanství. Tudiž mnoho států již přijalo důležité mezinárodní závazky na podporu práva na státní občanství. Tyto povinnosti jsou doplňkem ustanovení Úmluvy z roku 1961. Tato Úmluva nicméně zůstává jediným nástrojem nabízejícím obecné záruky pro zamezení vzniku bezdomovectví. Řeší se v ní problémy se státním občanstvím, které mohou nastat uvnitř konkrétního regionu, ale i ty, které vyžadují uplatnění stejných pravidel ve státech různých regionů.

JAK UNHCR POMÁHÁ STÁTŮM V BOJI PROTI BEZDOMOVECTVÍ

Valné shromáždění OSN uložilo UNHCR úkol napomáhat státům v boji proti bezdomovectví nejen proto, že problémy absence státního občanství a uprchlictví se někdy překrývají, ale také proto, že činnost v oblasti týkající se absence státní příslušnosti v mnoha směrech vyžaduje stejné přístupy jako práce s uprchlíky. Obě skupiny postrádají ochranu.

UNHCR pomáhá státům zavádět Úmluvu o omezení případů bezdomovectví z roku 1961 prostřednictvím technického poradenství v otázce legislativy a provozní podpory při zavádění opatření zaměřených na prevenci a omezení postavení bez státní příslušnosti. Celosvětový mandát UNHCR v oblasti bezdomovectví je dále posílen zvláštní povinností uloženou článkem 11 Úmluvy z roku 1961: pomoci jednotlivcům dovolávajícím se výhod z této Úmluvy při přednesení jejich nároku příslušnému státnímu orgánu.

PROPOJENÍ S ÚMLUVOU O PRÁVNÍM POSTAVENÍ OSOB BEZ STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOSTI Z ROKU 1954

Přestože některé státy přistoupily k Úmluvě z roku 1961 o omezení případů bezdomovectví a zavedly ji do praxe spolu s dalšími mezinárodními normami vztahujícími se k prevenci a omezování případů osob bez státní příslušnosti, mohou se i nadále setkávat s jednotlivci či skupinami bez státní příslušnosti. Je proto zásadní, aby došlo k přijetí a realizaci opatření zajišťujících ochranu osob bez státní příslušnosti. Úmluva o právním postavení osob bez státní příslušnosti z roku 1954 je primárním mezinárodním nástrojem zaměřeným na regulaci a zlepšení postavení osob bez státní příslušnosti a zajištění toho, že jim budou bez diskriminace přiznávána základní práva a svobody. Přistoupení k *oběma* Úmluvám z let 1954 a 1961 je klíčovým krokem k řešení problému bezdomovectví. Podrobnější informace o Úmluvě o právním postavení osob bez státní příslušnosti z roku 1954 naleznete v dokumentu *Protecting the Rights of Stateless Persons – The 1954 Convention relating to the Status of Stateless Persons (Ochrana práv osob bez státní příslušnosti – Úmluva o právním postavení osob bez státní příslušnosti z roku 1954)* (UNHCR, 2010).

VÝZNAM PŘISTOUPENÍ K ÚMLUVĚ Z ROKU 1961

Přistoupení k Úmluvě o omezení případů bezdomovectví z roku 1961:

- je způsobem, jak státy mohou prokázat svůj závazek v oblasti lidských práv a humanitárních norem, a to včetně práva na státní občanství.
- umožňuje státům řešit nedostatky vyplývající z různých přístupů k přiznávání občanství na celém světě prostřednictvím uznání společných záruk bránících vzniku bezdomovectví, aniž by tak bylo dotčeno právo suverénních států regulovat udělování občanství.
- podporuje transparentnost práva a předvídatelnost reakce států na hrozbu bezdomovectví prostřednictvím zavádění společných záruk.
- poskytuje státům nástroje k zamezení vzniku sporů v oblasti občanství a k jejich řešení, čímž zlepšuje mezinárodní vztahy a stabilitu.
- brání vysídlování tím, že podporuje využívání práva na státní občanství.
- rozšiřuje národní bezpečnost a stabilitu tím, že brání vyloučení a marginalizaci osob bez státní příslušnosti.
- podporuje vznik občanských práv a plnou účast jednotlivců na životě společnosti.
- pomáhá UNHCR mobilizovat mezinárodní podporu pro prevenci a omezení bezdomovectví.

ČASTO KLADENÉ OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE PŘISTOUPENÍ K ÚMLUVĚ

Zde naleznete některé z nejčastěji kladených dotazů týkajících se přistoupení k Úmluvě o omezení případů bezdomovectví z roku 1961. Další dotazy a podrobnosti jsou probírány v dokumentu *Nationality and Statelessness: A Handbook for Parliamentarians (Příručka pro poslance: státní příslušnost a bezdomovectví)* (UNHCR a Meziparlamentní unie, 2005, aktualizováno v roce 2008).

■ **Je Úmluva z roku 1961 relevantní pro státy, které již mají fungující záruky pro zamezení vzniku bezdomovectví?**

Mnohé státy již zahrnuly do svého národního práva záruky, které mají předcházet vzniku absence státní příslušnosti. I v těchto případech zůstává přistoupení k Úmluvě z roku 1961 významným krokem při řešení tohoto problému. Je to pro ostatní země signál, že tyto záruky jsou příslušným státem uznávány, a pomáhá to podporovat celosvětové přijetí těchto mezinárodních norem.

■ **Zavazuje Úmluva z roku 1961 státy k povolení možnosti dvojího občanství?**

Ne. Státy mohou i nadále dvojitě občanství zakazovat, avšak pouze za předpokladu, že zákony a postupy pro zamezení vzniku dvojího občanství nevedou k bezdomovectví. Stát může například žádat po jednotlivci, aby se vzdal svého původního občanství při naturalizaci a nedošlo tak ke vzniku dvojího občanství. Stát nicméně nesmí dovolit, aby se osoba vzdala svého občanství dříve, než získá nové občanství nebo záruku jeho získání.

■ **Zakazuje Úmluva z roku 1961 zbavení občanství?**

Ne. Ztráta nebo zbavení občanství jsou Úmluvou z roku 1961 zakázány pouze v situacích, kdy by došlo ke vzniku bezdomovectví. Mimoto, jak je vysvětleno výše, mohou státy i nadále umožnit ztrátu či zbavení občanství i v situacích, kdy by to vedlo k absenci státní příslušnosti, a to pouze za určitých okolností a v souladu s dalšími podmínkami stanovenými v článcích 7 a 8 Úmluvy.

■ **Může stát Úmluvu z roku 1961 přijmout s výhradami?**

Ano. Výhrady jsou v okamžiku přistoupení možné, ale pouze u článků 11 (role UNHCR), 14 (postoupení sporů k Mezinárodnímu soudnímu dvoru) nebo 15 (území, za něž smluvní stát nese odpovědnost). V souladu s článkem 8 mohou rovněž státy v okamžiku přistoupení přijmout prohlášení, kterým si zachovávají právo za určitých omezených okolností odejmout občanství.

Tato žena je bývalou občankou Sovětského svazu, která přišla na Ukrajinu z jižního Kavkazu.

Neměla žádné platné doklady, později se však zjistilo, že je občankou Gruzie a následně získala i pas. Prevence vzniku bezdomovectví často vyžaduje zkoumání, zda se na dotyčnou osobu vztahují zákony o státním občanství jedné nebo více zemí. Dokud nemůže být potvrzeno něčí občanství nebo daný člověk není identifikován jako osoba bez státní příslušnosti, je potřeba zavést opatření na ochranu jeho práv.

■ **Jaké povinnosti vyplývají z přistoupení k Úmluvě z roku 1961?**

Přistoupením k Úmluvě z roku 1961 se stát zavazuje, že do příslušné vnitrostátní právní úpravy promítne konkrétní záruky. To znamená, že je nutno přijmout úpravy zákonů – což je úkol, při jehož naplňování může UNHCR poskytnout technickou pomoc. Poté už naplňování Úmluvy z roku 1961 není ani nákladné, ani náročné. Záruky jsou většinou uplatňovány automaticky, stejně jako jakákoli jiná ustanovení zákonů o státním občanství. Nemíjí třeba vytvářet žádné finančně náročné postupy či instituce. Úmluva z roku 1961 nepředepisuje smluvním stranám žádné formální informační

povinnosti. Nicméně poskytnutí informací o zákonech týkajících se státního občanství dalším státům a UNHCR je významným prostředkem zajišťujícím, že jsou záruky všemi smluvními státy naplňovány řádně.

■ **Jakým způsobem může stát přistoupit k Úmluvě z roku 1961?**

Státy mohou k Úmluvě z roku 1961 přistoupit kdykoli tak, že uloží ratifikační listiny u generálního tajemníka OSN. Ratifikační listiny musejí nést podpis ministra zahraničí nebo hlavy státu či vlády. Další informace o procesu přistoupení a vzorové ratifikační listiny lze nalézt na adrese www.unhcr.org/statelessness.

MEZINÁRODNÍ VÝZVY K PŘISTOUPENÍ

Valné shromáždění OSN: *Bere na vědomí*, že až doposud přistoupilo k Úmluvě o právním postavení osob bez státní příslušnosti z roku 1954 šedesát pět států a k Úmluvě o omezení případů bezdomovectví z roku 1961 třicet sedm států, a vyzývá ostatní státy, které tak doposud neučinily, aby zvážily své přistoupení k těmto úmluvám.

- *Rezoluce Valného shromáždění 64/127, Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, 18. prosince 2009*

Rada OSN pro lidská práva: *Bere na vědomí*, že v roce 2011 uplyne 50 let od vzniku Úmluvy o omezení případů bezdomovectví a vyzývá státy, které k této Úmluvě a nebo k Úmluvě o právním postavení osob bez státní příslušnosti doposud nepřistoupily, aby tak učinily.

- *Rezoluce Rady OSN pro lidská práva 13/02, Human rights and arbitrary deprivation of nationality (Lidská práva a svévolné zbavování občanství), 24. března 2010*

Výkonný výbor UNHCR: *Vyzývá* státy, aby zvážily své přistoupení k Úmluvě o omezení případů bezdomovectví z roku 1961, a smluvní strany pak k tomu, aby zvážily stažení výhrad, s nimiž k úmluvě přistoupily.

- *Závěr č. 106 (LVII) – 2006*

Asijsko-africká právní poradenská organizace: *Vybízí* členské státy ke zvážení možnosti přistoupení k Úmluvě o právním postavení osob bez státní příslušnosti z roku 1954 a k Úmluvě o omezení případů bezdomovectví z roku 1961 s cílem účinně řešit tíživou situaci osob bez státní příslušnosti.

- *Rezoluce k půldennímu zvláštnímu zasedání na téma „právní totožnost a bezdomovectví“, 8. dubna 2006*

Valné shromáždění Organizace amerických států: *Se usneslo:* 1. Zdůraznit význam celosvětových nástrojů pro ochranu osob bez státní příslušnosti – Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti z roku 1954 a Úmluvy o omezení případů bezdomovectví z roku 1961. 2. Apelovat na ty z členských států, které tak ještě neučinily, aby zvážily ratifikaci nebo přistoupení k mezinárodním dokumentům v oblasti postavení bez státní příslušnosti, a podpořit přijetí postupů a institucionálních mechanismů pro jejich aplikaci v souladu s těmito dokumenty.

- *Rezoluce Valného shromáždění, AG/RES. 2599 (XL-O/10), Prevention and Reduction of Statelessness and Protection of Stateless Persons in the Americas (Prevenční a omezení postavení bez státní příslušnosti a ochrana osob bez státní příslušnosti v Americe), 8. června 2010*

VZOROVÁ RATIFIKAČNÍ LISTINA PRO PŘISTOUPENÍ K ÚMLUVĚ O OMEZENÍ PŘÍPADŮ BEZDOMOVECTVÍ Z ROKU 1961

VZHLEDEM K TOMU, ŽE dne třicátého srpna roku jeden tisíc devět set šedesát jedna byla zplnomocněnými osobami přijata Úmluva o omezení případů bezdomovectví, ke které je dle jejího článku 16 možno volně přistupovat;

A VZHLEDEM K TOMU, ŽE v odstavci 4 uvedeného článku 16 je uvedeno, že přistoupení k této úmluvě se uskuteční uložením listiny o přistoupení u generálního tajemníka Organizace spojených národů;

TÍMTO svým podpisem jako [titul hlavy státu, předsedy vlády nebo ministra zahraničí] potvrzují přistoupení [příslušného státu] k této úmluvě;

PODEPSÁNO vlastnoručně v _____ dnes, _____ dne
měsíce _____ roku dvoutisícího _____.

[Oficiální pečeť a případný podpis jejího správce]

[Podpis hlavy státu, předsedy vlády nebo ministra zahraničí]

Na obálce:
Nepálský chlapec z diskriminované kasty nedotknutelných odpočívá se svým dědečkem. Znevýhodněné nepálské komunity musejí při získávání občanství a výkonu s ním souvisejících práv často čelit mnoha překážkám. Pro mnohé osoby na celém světě začíná život v postavení bez státní příslušnosti již při narození, protože ani jejich rodiče nemají státní občanství. Úmluva o omezení případů bezdomovectví z roku 1961 má za cíl zajistit, aby každé dítě získalo státní občanství a bezdomovectví se nepřeneslo z jedné generace na druhou.

Rád bych získal(a) více informací o:

UNHCR a jeho práci v oblasti postavení bez státní příslušnosti

Navštivte webové stránky UNHCR zaměřené na tento problém na adrese www.unhcr.org/statelessness. Můžete si rovněž prostudovat Závěry o mezinárodní ochraně vydané Výkonným výborem UNHCR, zejména závěr 106 o *Identifikaci, prevenci a omezení případů bezdomovectví a ochraně osob bez státní příslušnosti* (2006).

Mezinárodním právem souvisejícím s prevencí a omezením případů postavení bez státní příslušnosti, včetně Úmluvy o omezení případů bezdomovectví z roku 1961

Podrobnější informace o Úmluvě z roku 1961 i o ostatních mezinárodních normách souvisejících se státní příslušností a zamezení případům postavení bez státní příslušnosti naleznete v materiálu *Nationality and Statelessness: A Handbook for Parliamentarians (Příručka pro poslance: státní příslušnost a bezdomovectví)* (UNHCR a Meziparlamentní unie, 2005, aktualizováno v roce 2008). Další související mezinárodní dokumenty lze nalézt na stránce Refworld provozované UNHCR na adrese www.refworld.org.

VYDALO:

UNHCR
P.O. Box 2500
1211 Ženeva 2
Švýcarsko

UNHCR, září 2010

